

โครงการการจัดการความรู้ พส. พัฒนาสังคมและสวัสดิการ (๑ หน่วยงาน ๑ KM)

หน่วยงาน ศูนย์คุ้มครองคนไร้ที่พึ่งจังหวัดสกลนคร

๑. คณะทำงาน KM Team

๑. นางวายุรี สุตรัก	ตำแหน่ง ผู้อำนวยการศูนย์คุ้มครองคนไร้ที่พึ่งจังหวัดสกลนคร
๒. นายณัฐพงศ์ ตัญญาภักดิ์	ตำแหน่ง เจ้าพนักงานพัฒนาสังคมปฏิบัติงาน
๓. นายศิริ พลสา	ตำแหน่ง นักพัฒนาสังคม
๔. นางสาวมลธิพา สรศิลป์	ตำแหน่ง นักพัฒนาสังคม
๕. นางสาวสุภาพร ประทุมทอง	ตำแหน่ง ผู้ดูแลผู้รับการสงเคราะห์

๒. หัวข้อประเด็นความรู้ : การช่วยเหลือและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนไร้ที่พึ่งเรื้อรัง

๓. ที่มาของการจัดการความรู้

กลุ่มเป้าหมายไม่ได้รับการคุ้มครองช่วยเหลือ พื้นฟูให้มีศักยภาพสามารถใช้ชีวิตอย่างปกติสุข ตามเจตนารมณ์ใน พ.ร.บ.ควบคุมการขอทาน พ.ศ.๒๕๕๙ และ พ.ร.บ.การคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง พ.ศ.๒๕๕๗

๔. วัตถุประสงค์

๑. เพื่อศึกษาบริบทสถานการณ์สภาพปัญหาและคุณภาพชีวิตคนไร้ที่พึ่งเรื้อรัง
๒. เพื่อพัฒนากระบวนการช่วยเหลือผู้ประสบปัญหาทางสังคม
๓. เพื่อพัฒนาแนวทางการช่วยเหลือต่อคุณภาพชีวิตคนไร้ที่พึ่งเรื้อรัง

๕. ขั้นตอนและวิธีการจัดการความรู้

๑. แต่งตั้งทีมงานรับผิดชอบภายใต้คณะทำงาน KM Team
๒. กำหนดขอบเขตด้านพื้นที่ เนื้อหาบริบทสถานการณ์สภาพปัญหาและคุณภาพชีวิตคนไร้ที่พึ่งเรื้อรัง
๓. กำหนดกลุ่มประชากรคนไร้ที่พึ่งเรื้อรัง
๔. กำหนดเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล
๕. การเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ปฏิบัติงาน เอกสาร คู่มือปฏิบัติงาน และประชากรกลุ่มเป้าหมาย
๖. การสังเคราะห์ข้อมูลให้เกิดชุดความรู้ และกระบวนการช่วยเหลือ
๗. นำชุดความรู้มาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันเพื่อนำสู่การปฏิบัติ หรือชุมชนนักปฏิบัติ (Communities of Practice : CoP)
๘. สรุปผลชุดความรู้พร้อมนำสู่การปฏิบัติ
๙. การใช้ระบบ Coaching,ระบบพี่เลี้ยง (Mentoring System) ระหว่างการนำไปใช้ประโยชน์

๖. รายละเอียดความรู้ องค์ความรู้

๑. ประเด็นปัญหาของคนไร้ที่พึ่งเรื้อรัง ต้องแก้ไขแบบองค์รวม พัฒนาแบบองค์รวม (Holistic) ไปพร้อมๆกันแบบบูรณาการ (Integrated)
๒. การแก้ปัญหาคนไร้ที่พึ่งเรื้อรัง จำเป็นต้องบูรณาการใช้กฎหมายหลายฉบับ
๓. ต้องแก้ไขปัญหามูลนิธิในรูปแบบสหวิชาชีพ โดยเฉพาะ ๖ หน่วยงานหลักในพื้นที่ ได้แก่ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น สถานศึกษาโรงเรียน วัด โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล ผู้นำชุมชน(ฝ่ายปกครอง) และอาสาสมัครฯ ทั้งนี้ จำเป็นต้องมีผู้ประสานที่ดี เป็นคุณอำนวย
๔. การติดตามประเมินผล เป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งที่จะเป็นตัวแปรให้งานประสบผลสำเร็จ

๗. วิธีการขยายผล การแบ่งปันแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ผลงาน KM ผ่านช่องทางต่างๆ

๑. การนำแนวทางการช่วยเหลือครัวเรือนเปราะบาง ไปใช้ในรูปแบบทีมสหวิชาชีพในระดับพื้นที่ โดยยึด ๖ หน่วยงานหลักในพื้นที่เป็นกลไกการทำงานให้ไปในทิศทางเดียวกัน
๒. นำชุดความรู้เสนอในเวทีเสวนาแลกเปลี่ยนประสบการณ์
๓. ประชาสัมพันธ์ภารกิจหลักองค์กรผ่านสถานีวิทยุแห่งประเทศไทยจังหวัดสกลนคร แอปพลิเคชันไลน์

๘. ระบุผลลัพธ์ที่เป็นรูปธรรม/เชิงประจักษ์ (บุคลากรใช้ KM เข้ามาทำงานอย่างไร)

๑. บุคลากรขององค์กรให้การคุ้มครองตามกระบวนการแก่กลุ่มเป้าหมายได้รับสิทธิ และได้รับการคุ้มครองทันต่อสถานการณ์
๒. องค์กรมีเครื่องมือ มีมาตรการที่น่าเชื่อถือ ในการช่วยเหลือคุ้มครองครัวเรือนเปราะบาง เช่น คู่มือหลักปฏิบัติหรือวิธีการปฏิบัติงาน กฎหมาย
๓. มีองค์กรเครือข่ายชุมชนเป็นผู้มีส่วนสำคัญต่อผลสำเร็จเนื่องจากเป็นผู้รู้ปัญหา เป็นผู้ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมแก้ปัญหา

๙. ปัจจัยที่สนับสนุนความสำเร็จในการจัดการความรู้

๑. การร่วมแลกเปลี่ยนความรู้ ทักษะ ประสบการณ์จากสถานการณ์จริง เพื่อให้เกิดการสร้างความเข้าใจ มุมมอง หรือพัฒนาแนวปฏิบัติ/ ทักษะ/ วิธีการในการแก้ปัญหาระหว่างการทำงาน (ชุมชนนักปฏิบัติ Community of Practice : CoP)
๒. ระบบพี่เลี้ยง (Coaching) เป็นการเรียนรู้และพัฒนาศักยภาพให้บุคลากรสามารถทำงานทดแทนกันได้
๓. เครือข่ายหน่วยงานรัฐเอกชน อาสาสมัครในพื้นที่ ช่วยชี้เบาะแส

๑๐. ปัญหาอุปสรรคในการจัดการความรู้

๑. มีข้อจำกัดของเวลาในระหว่างการทำงานภารกิจขององค์กร
๒. ความไม่เข้าใจเชิงลึกในกระบวนการจัดการความรู้ขององค์กร
๓. มีข้อจำกัดของการสกัดองค์ความรู้จากบุคลากรในองค์กร
๔. การไหลเวียนของบุคลากรในองค์กรสูงและบุคลากรออกแล้วนานมากกว่าจะมาทดแทน

๑๑. การประเมินการจัดการความรู้ KM ของหน่วยงาน (ทั้งภายในและภายนอกหน่วยงานในการนำองค์ความรู้ไปใช้)

๑. ภายในองค์กรมีการถ่ายทอดระหว่างบุคลากรในด้านกระบวนการทำงานด้านการช่วยเหลือและพัฒนาคุณภาพชีวิตครัวเรือนเปราะบางอย่างต่อเนื่อง สามารถนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ในการปฏิบัติงานและเกิดการต่อยอดความรู้
๒. การสื่อสารแนวทางการดำเนินการจัดการความรู้เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติยังมีข้อจำกัด
๓. วิสัยทัศน์ วัฒนธรรมการเรียนรู้ของบุคลากรเพื่อการรับรู้ ยังมีข้อจำกัด ในการที่จะนำผลการจัดการความรู้ที่เกี่ยวข้องไปปฏิบัติ
๔. การนำเครื่องมือการจัดการความรู้ของบุคลากรในองค์กร เช่น AAR, CoP, Story Telling, Coaching, ยังมีข้อจำกัด

๕. ชุมชนไม่ตระหนักและให้ความร่วมมือในระดับน้อย ในด้านกระบวนการทำงานด้านการช่วยเหลือและพัฒนาคุณภาพชีวิตครัวเรือนเปราะบาง

๖. บางพื้นที่ศักยภาพ ความสามารถ ของผู้นำมีข้อจำกัด ขาดแรงจูงใจในการนำองค์ความรู้ไปใช้

๗. ผู้นำชุมชนมีหลายบทบาทหน้าที่ มีข้อจำกัดต่อกระบวนการช่วยเหลือ

๘. กลุ่มเป้าหมายอยู่ในพื้นที่ห่างไกลส่งผลให้การติดตามการประเมินเกิดความล่าช้า

๑๒. ข้อเสนอแนะในการดำเนินการจัดการความรู้

๑. ควรสร้างวัฒนธรรมองค์กรให้มีทิศทางเดียวกัน

๒. ควรมีการผนวกประสบการณ์ องค์ความรู้ในตัวบุคลากรขององค์กรทั้งคนเก่าคนใหม่

๓. ควรพัฒนาบุคลากรให้มีความเชี่ยวชาญเป็นมืออาชีพ

๔. ควรมีระบบการจัดการความรู้ให้สัมพันธ์กับการทำงานของเจ้าหน้าที่แต่ละคนแบบมีส่วนร่วม

๕. สร้างระบบเครือข่าย Outsourcing ทำงานร่วมกันเป็นการสร้างความคุ้มค่า ช่วยประหยัดต้นทุนเวลา เกิดความรวดเร็ว มีส่วนร่วมต่อการช่วยเหลือแก้ไขปัญหา

กระบวนการงานศูนย์คุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง

ข้อมูล : กองคุ้มครองสวัสดิภาพและเสริมสร้างคุณภาพชีวิต (กคส.)

กลุ่มเป้าหมาย : คนไร้ที่พึ่ง / คนขอทาน/
ผู้ประสบปัญหาทางสังคม หรือผู้เสี่ยง
ที่จะกลายเป็นคนไร้ที่พึ่ง

รับเข้า

- ได้รับแจ้งเหตุและไปรับตัว
- มีผู้นำส่ง
- กลุ่มเป้าหมายขอรับบริการด้วยตนเอง

ตรวจสอบเอกสาร เช่น ใบแจ้งความหลักฐานสำคัญอื่นๆ
ตรวจร่างกาย ทำบัญชีทรัพย์สิน ถ่ายภาพ ทำทะเบียนประวัติ

คัดกรอง

- สืบเสาะข้อเท็จจริง
- ประเมินสภาพ ปัญหา/ความต้องการ
- ตรวจสอบสุขภาพและคัดกรองคุณลักษณะ

จัดทำเอกสารการคัดกรอง โดยเฉพาะกรณีกลุ่มเป้าหมายที่มีกฎหมายเฉพาะคุ้มครอง เพื่อทำหนังสือถึงหน่วยงานที่มีกฎหมายคุ้มครองกลุ่มเป้าหมายนั้นๆ ประเมินสภาพปัญหา ความต้องการและบันทึกลงในแฟ้มประวัติ

คุ้มครอง

- จัดบริการปัจจัยสี่ (ไม่เกิน ๑๕ วัน)
  - พัฒนาศักยภาพ
  - บริการด้านการคุ้มครองอื่นๆ
- เข้าพักในสถานที่ที่ศูนย์ฯ จัดไว้ โดยแยกชาย/หญิง เป็นสัดส่วน หรือบูรณาการร่วมกับหน่วยงานในพื้นที่เพื่อฝากผู้ใช้บริการ ให้ความรู้ด้านสิทธิสวัสดิการ จัดกิจกรรมฝึกทักษะ กิจวัตรประจำวัน อาชีพ และการเสริมสร้างสุขภาวะ

ส่งต่อ

- มาตรา ๑๔ สมัยแก้ไขเข้ารับบริการในสถานฯ
  - มาตรา ๒๐/๒๒ เจ้าหน้าที่เห็นเหตุจำเป็นให้คนไร้ที่พึ่งเข้ารับบริการในสถานฯ โดยความยินยอม
  - มาตรา ๒๓ ส่งหน่วยงานตามกฎหมายเฉพาะ
  - ติดตามญาติและครอบครัว
- การเยี่ยมบ้าน/การติดตามครอบครัว/ การเตรียมความพร้อมก่อนส่งต่อ/ จัดทำหรือเตรียมเอกสารหลักฐานต่างๆ ให้สมบูรณ์/ ประสานงานเพื่อส่งต่อ

สถานที่ในการประสานส่งต่อ

ครอบครัว ชุมชน	เครือข่ายบุคคล บ้าน สถานคุ้มครอง ผู้ประสบปัญหา การดำเนินคดี	พิจารณาทางจิต บ้าน บ้านสงเคราะห์ ชาย/หญิง	เด็ก บ้าน บ้านพักเด็ก/ สถานสงเคราะห์เด็ก	พิจารณา บ้าน สถาน สงเคราะห์ คนพิการ	ผู้สูงอายุ บ้าน สถาน สงเคราะห์ ผู้สูงอายุ	สตรี บ้าน สถาน คุ้มครองสตรี	สถาน คุ้มครอง คนไร้ที่พึ่ง

การติดตาม

ติดตามรายเดือน/๓ เดือน/
รายไตรมาส/รายปี